

Adres : Postbus 133
2600 AC DELFT
E-mail : natuurlijkdelfland@knnv.nl
Website : natuurlijkdelfland.knnv.nl
Bluesky : KNNV Natuurlijk Delfland
Youtube : [natuurlijkdelfland](https://www.youtube.com/natuurlijkdelfland)

Afdeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging (KNNV)

Verkenning van houten oeverbeschoeiingen,
met voorstellen om zulke oevers natuurvriendelijker te maken

Nuttige taakstelling in het kader van het jaarthema Oevers 2026

Voor 2026 heeft Natuurlijk Delfland (KNNV) het jaarthema Oevers gekozen. Met name omdat er in onze gebouwde omgeving erg veel houten oeverbeschoeiingen zijn te vinden. Deze steile oevers vormen hindernissen voor de natuur, door gebrek aan geleidelijke overgangen in de waterkanten. Zachte overgangen bieden meer kans op biodiversiteit in flora en fauna door variaties in water-oever contact en grondprofiel. Bij harde verticale oevers ontbreekt die ecologische kwaliteit en daardoor ook gewenste levendige natuur. Daarom is 'Voorkom een droeve oever' het motto van het jaarthema.

Om het jaarthema kracht bij te zetten is het Team Oevers opgericht. Door middel van een stappenplan is een doelmatige taakstelling bedacht. Globaal houdt dit voor de teamleden het volgende in:

- inventarisatie van de plekken waar zich houten oeverbeschoeiingen bevinden rondom ieders woonomgeving
- deze te markeren in overzichtskaart(en), voor zover bezocht en geconstateerd
- het maken van foto's van betreffende oevers
- voorselectie van meest kwalijke 'droeve oevers', bijv. monotone houten oevers aan beide kanten van watergang
- voor 3 locaties een voorstel doen hoe die oevers op creatieve en haalbare manier natuurvriendelijk(er) te maken zijn

Deze voorstellen zullen worden besproken met betreffende beheerders van die oevers. Langs deze weg is het misschien mogelijk dat enkele bestaande nare oevers worden veranderd naar 'blijde oevers'. Met meer leefruimte en kansen voor allerlei soorten oever- en waterplanten en klein dierlijk leven, in en rond het water.

Dit document is een resultaat van de beschreven taakstelling. Het onderzochte gebied grenst aan persoonlijk woonadres (de blauwe stip op kaart blz. 3 en 7) en betreft voornamelijk een deel van de wijk Harnaschpolder te Den Hoorn. Een vrij nieuwe wijk met zeer veel houten oeverbeschoeiingen. Projectmatig voorzien en aangelegd, maar ook heel veel bewoners hebben in achtertuinen hun terrassen uitgebreid met verhoogde houten grondkeringen tot op de watergrens.

Op basis van de inventarisaties worden eerst 8 locaties getoond die illustratief zijn voor de term 'droeve oever'. Zie de bijbehorende foto's. Uit deze voorselectie zijn vervolgens 3 situaties gekozen voor verbeteringsvoorstellen. Als voorbeelden waaraan gedacht kan worden hoe kwalijke oevers natuurvriendelijker te maken zijn.

De getoonde voorstellen zijn bedoeld als gespreksbasis voor overleg met betreffende beheerders. Mogelijk kunnen daar realisaties uit volgen. Dat zijn dan tastbare resultaten die als voorbeeld kunnen dienen voor meer 'droeve oevers'.

0 100 200 300 m

blauwe stip = woonadres TF

A B C D

Op de volgende 4 bladzijdes zijn de aanwezige houten oeverbeschoeiingen in rood gemarkeerd.

4

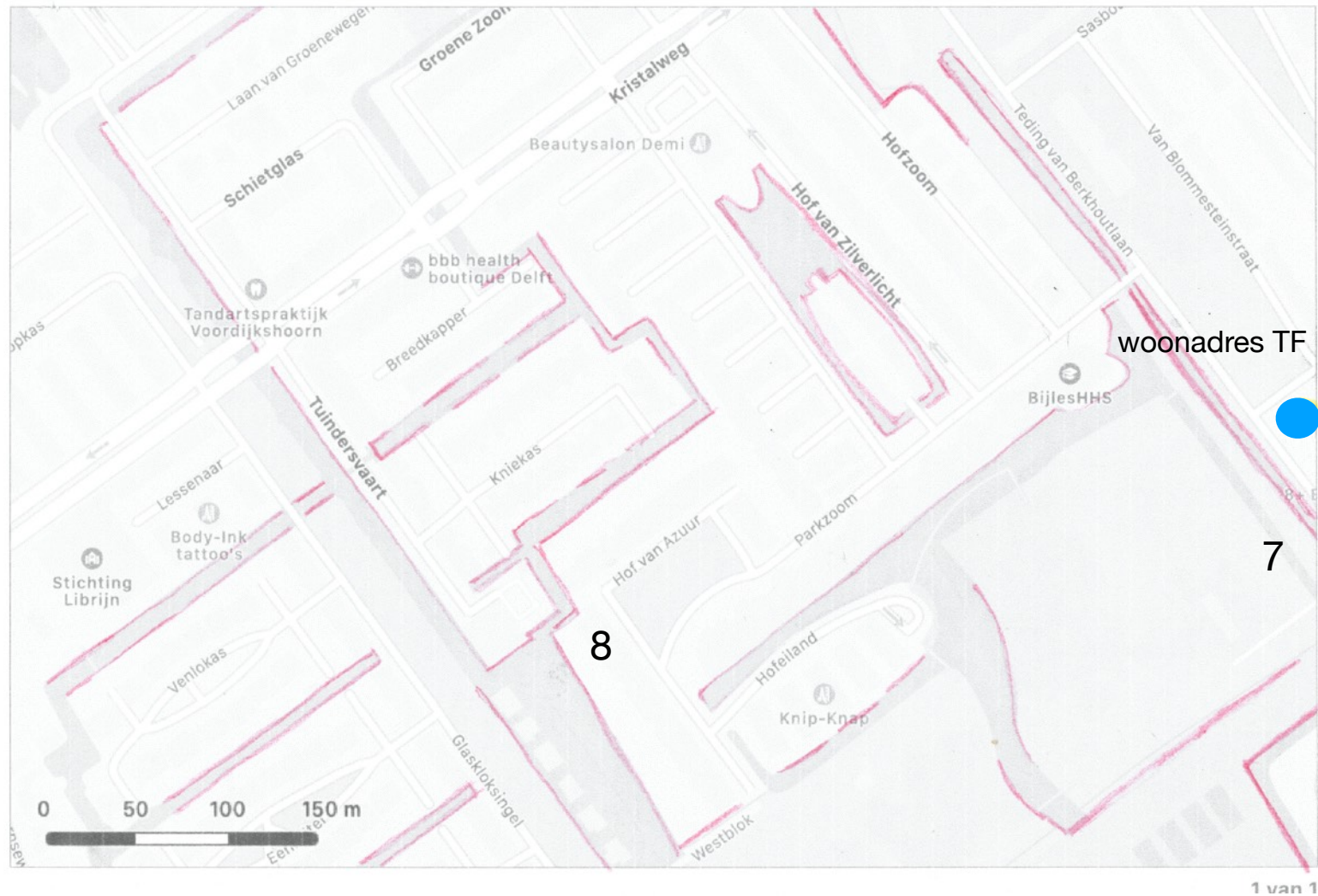
kaartsegment A

kaartsegment B

kaartsegment C

kaartsegment D

Op de volgende 4 bladzijdes zijn de genummerde oevers weergegeven met foto.

1. Watergang aan Westblok te Delft.

Oever aan één kant met diverse verhoudingen langs achtertuinen, aan andere zijde houten oeverbeschoeiing met smalle berm.

2. Watergang aan Voordijkshoorn te Den Hoorn.

Oever aan beide zijden met houten oeverbeschoeiing. Groene berm met taluds.

3. Watergang aan Gantel in Harnaschpolder te Den Hoorn.

Houten oeverbeschoeiing aan beide zijden.
Monotoon karakter, geen waterplanten en natuurwaarden.

4. Watergang aan Gantel in Harnaschpolder te Den Hoorn.

Houten oeverbeschoeiing aan beide zijden, deels van steen bij huizenblok in water. Lange lengte.

5. Oever aan Harnaschdreef in Harnaspolder te Den Hoorn

Houten oeverbeschoeiingen aan beide zijden, hoog t.p.v. achtererven.

6. Meertje aan Harnaschdreef in Harnaspolder te Den Hoorn

Houten oeverbeschoeiingen bijna overal rondom. Rechts komt nieuwbouw 12 exclusieve woningen.

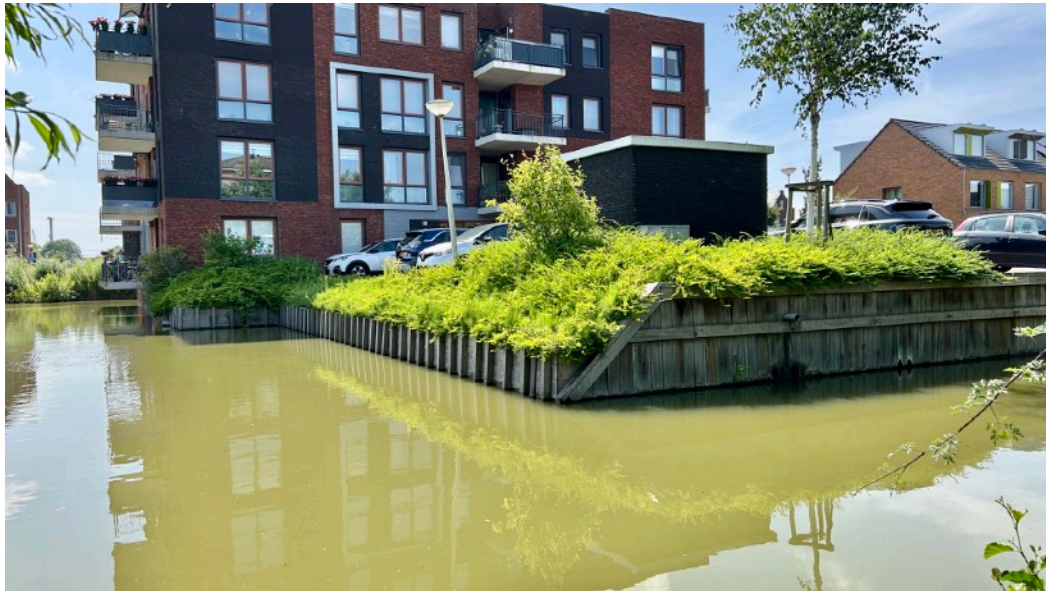
In het water liggen twee drijvende vogeleilandjes.

7. Oever aan Teding van Berkhoutlaan te Delft

Houten oeverbeschoeiingen aan beide zijden.
Groene bermen met flauwe taluds.

Rechts zijn onlangs nieuwe boompjes geplant,
ter vervanging van oude bomenrij (zoals links)

8. Oever aan Tuindersvaart te Delft

Houten oeverbeschoeiingen rondom
parkeerveld. Woningblok in het water.

Grenst aan ruimer water met meer houten
oevers.

De selectie van 3 te verbeteren oevers

Uit de voorselectie van deze 8 oeveropnames zijn de situaties 1, 6 en 7 gekozen als pilots. Op zichzelf een arbitraire zaak, maar vanwege persoonlijke voorkeur geselecteerd. Situatie 1 is langs een fiets- en wandelpad, waar mensen van dichtbij de oever passeren en men de mogelijke natuurontwikkeling goed kan volgen. Situatie 6 betreft de geplande bouw van 12 luxe woningen aldaar, waarbij de ontwikkelaar in een gesprek met mij heeft aangegeven ook iets voor de natuur te willen betekenen. Situatie 7 is de plek waar ik vanuit mijn flat op uitkijk, extra leuk dus om daar het natuurherstel te kunnen volgen wanneer de bestaande oever wordt aangepast.

Op de website van het Hoogheemraadschap van Delfland (het waterschap in onze regio) is de zogeheten Leggerkaart te vinden. Hierop is alle oppervlaktewater aangegeven, met de bepalingen die voor iedere watergang beheer-technisch gelden en overige informatie. Doelbewust is daar niet naar de letter mee omgegaan, want dat zou dan weinig ruimte overlaten voor aanpassingen. Gezocht wordt juist naar meer benodigde flexibiliteit om natuurwaarden een kans te geven. Omdat een natuurvriendelijke oever meehelpt de waterkwaliteit te verbeteren is de focus in die richting versterkt bij het waterschap. Ook door Europese KRW-verplichtingen (Kaderrichtlijn Water).

Op enkele uitvergrotingen van de Leggerkaart (zie volgende blz.) worden schematisch de voorgestelde oeververbeteringen aangegeven voor de 3 gekozen oevers. De suggesties bij iedere oever zijn niet als een dictaat bedoeld; de keuzes zijn uitwisselbaar met andere opties of eventueel te combineren. De ideeën hier dienen als gespreksbasis om naar haalbare verbeteringen te zoeken met betreffende instanties en beheerders (zoals het waterschap, gemeente en gebiedseigenaren).

Voorkeursladder		
1. Flauw talud (>1:5) zonder constructie		De 'voorkeursladder' bestaat uit een aantal principeschetsen voor oeverconstructies. De ladder dient als hulpmiddel om invulling te geven aan "een zo natuurvriendelijk mogelijke constructie". De meest natuurvriendelijke variant staat bovenaan de ladder. De minst natuurvriendelijke onderaan. Voor elke variant zijn goede argumenten mogelijk om hiervoor een vergunning te verlenen.
2a: Flauw talud (>1:3) (eventueel met onderwater beschoeiing)		
2b: Geknikt talud		
3. Plasberm (eventueel met onderwater beschoeiing)		
4a: Steil talud (1:2) zonder beschoeiing		
4b: Plasberm met beschoeiing		
5: Beschoeiing		

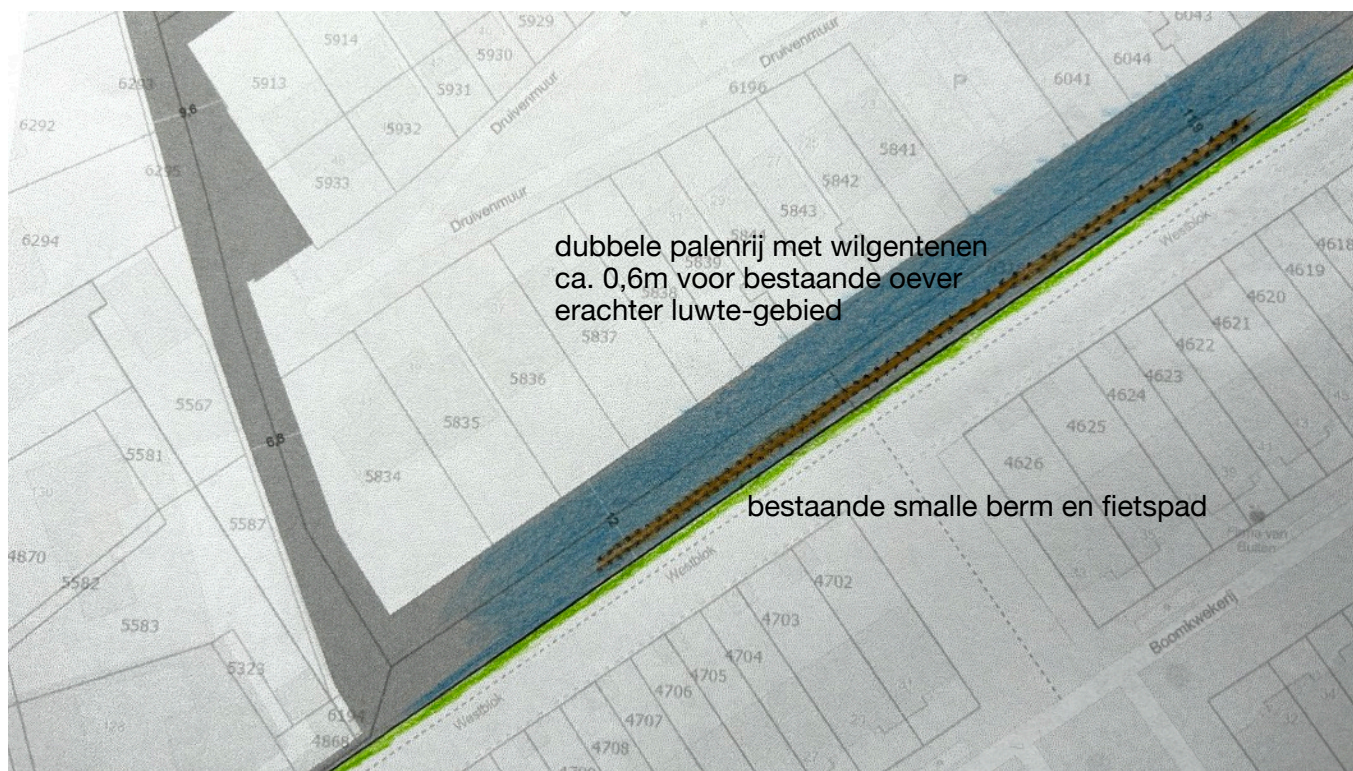
Een aantal concepten van natuurvriendelijke oevers.

De meest ideale oever is een flauwe glooiende oever tot onder water.

Veel toegepaste verbeteringen voor houten oeverbeschoeiingen zijn omvormingen naar plas- en drasoever. Of vervangingen van de beschoeiing door meer waterdoorlatende, natuurlijke materialen zoals wilgentenen.

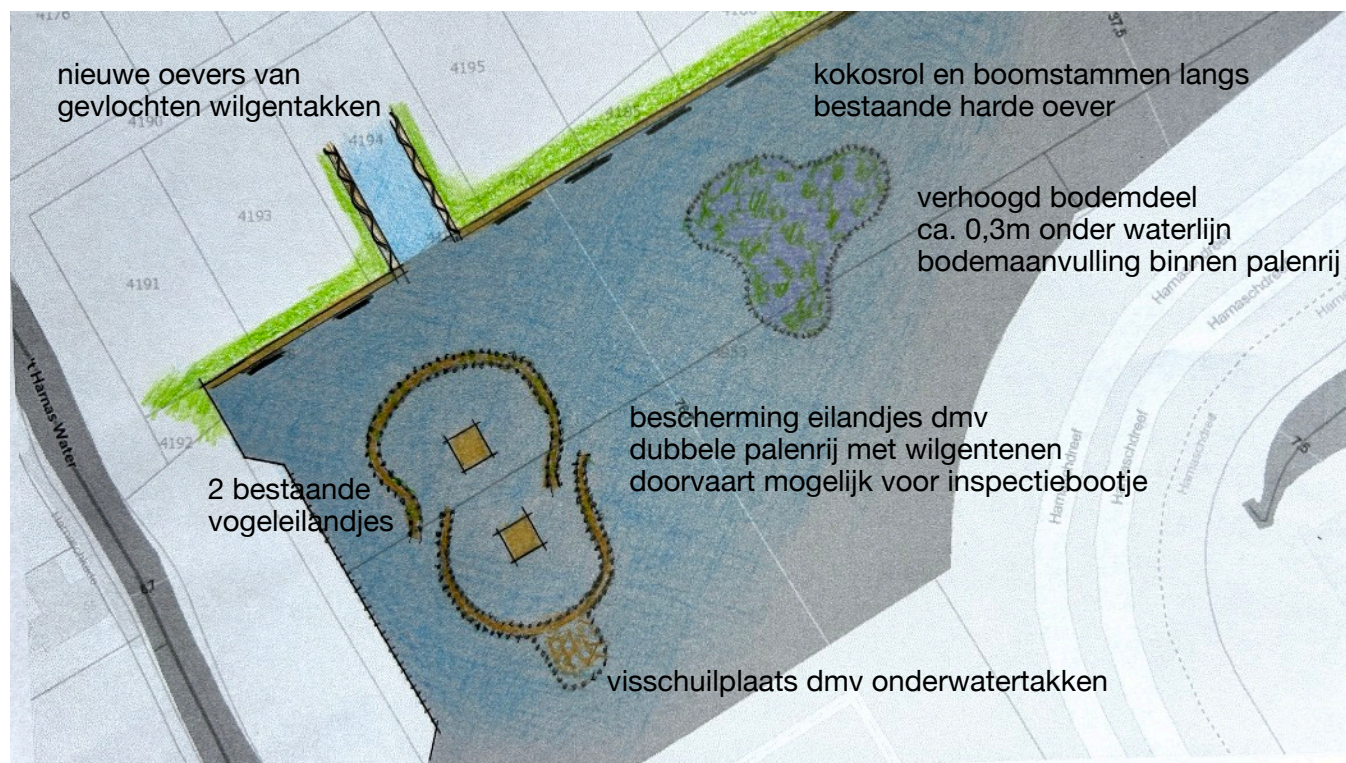
Daarnaast kunnen aan bestaande oevers diverse toevoegingen aangebracht worden (met behoud bestaande oever), die ook gunstig kunnen zijn voor natuurontwikkeling.

voorstel oever locatie 1

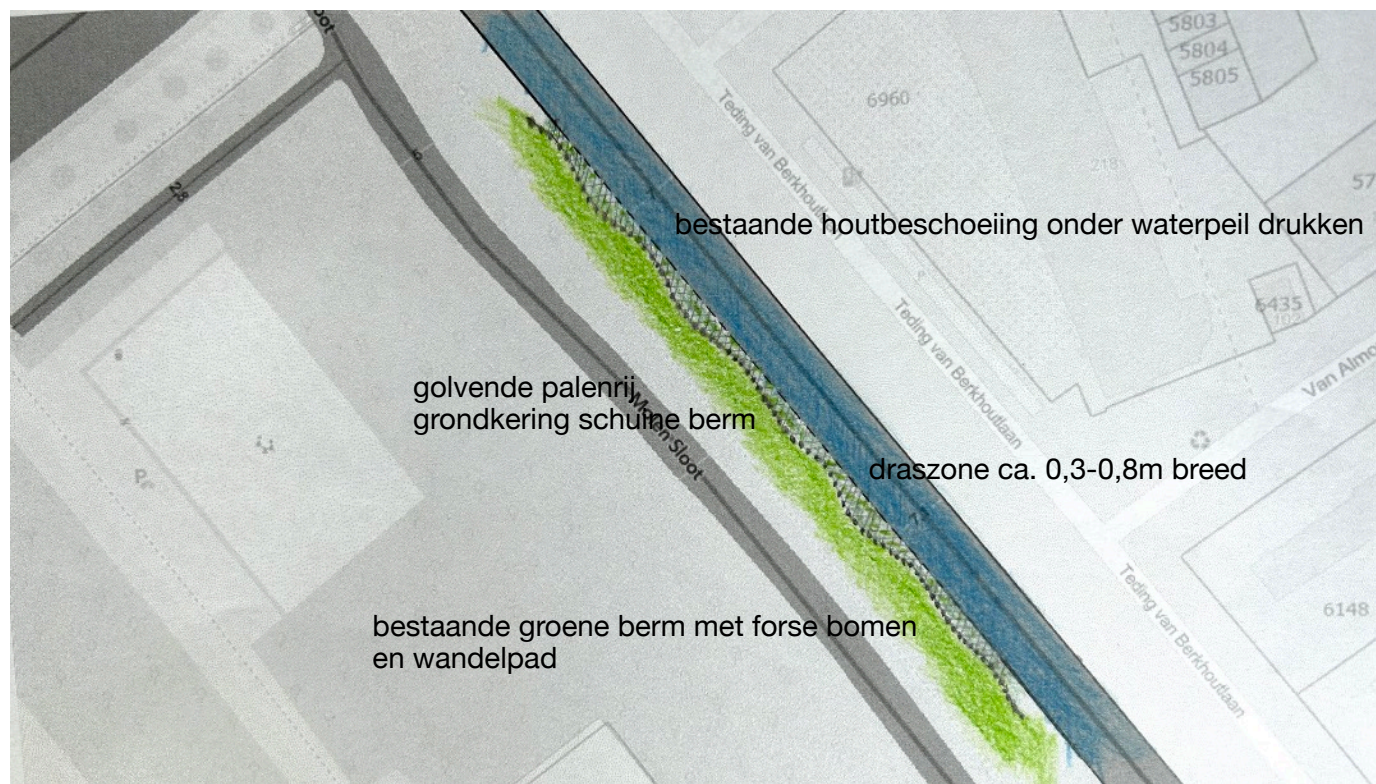
De strook met wilgentenen biedt vestigingsmogelijkheden voor watervegetaties. Eventueel in beginfase te helpen met voorgekiemde kokosmat. Plaatselijk is strook te voorzien van kleine onderbrekingen als doorgangen voor fauna. Vegetaties (boven en onder water) vormen de beginfase van natuurontwikkeling. Ze bieden voedsel aan insecten en die op hun beurt vormen weer voedselbron voor amfibieën en vogels. Tussen de wilgentakken zijn er schuilmogelijkheden voor vissen. De ruimte achter wilgentakken en bestaande oever vormt een aparte leefzone, met daarin mogelijk enkele ondieptes en vispaaiplaatsen.

voorstel oever locatie 6

In het water liggen 2 drijvende platformen als vogelbroedplaats. Deze worden nader beschermd door aanleg van ringen van wilgentenen tussen dubbele palenrij. Een lokale ruimere plek kan gevuld worden met losse takken als visschuilplaats en aparte habitat. Op aanliggend grondgebied worden 12 luxe woningen gebouwd met erven aan het water. Het water wordt hiervoor uitgebreid waarbij de nieuwe oevers natuurvriendelijk te maken zijn van gevlochten wilgentakken. De bestaande houten oeverbeschoeiingen zijn te voorzien van kokosrol net onder water, voor vegetatieontwikkeling. Ervoor kunnen drijvende boomstammen aan oever vastgeketend worden. Ter bescherming en vogelrustplaats. In midden van het kleine meertje kan de waterbodem plaatselijk worden verhoogd voor halfwaterplanten. Zonlicht kan daar de bodem goed bereiken.

voorstel oever locatie 7

De singel ligt midden in woonbebouwing, maar heeft mooi klassiek profiel met groene bermen en grenst links aan ruimer groen en sloot. Aan één zijde van de singel wordt de aanwezige houten oeverbeschoeiing onder waterpeil gedrukt, waardoor een drasberm ontstaat. De schuine van de berm wordt opgevangen door een palenrij met golvende lijn. Hierdoor ontstaan breedtevariaties in draszone. De draszone kan op natuurlijke wijze begroeien met moerasvegetatie en dienen als voedselbron en wijkplaats voor watervogels. De tegenoverliggende woningen en flat kunnen op de nieuwe natuurvriendelijke oever uitkijken.

Ter illustratie hieronder een collage van natuurvriendelijke oevers en voorzieningen. Hiervan zijn enkele vormen opgenomen in de 3 gekozen locaties. Deze en andere verzachtende middelen kunnen op vele 'droeve oevers' worden toegepast. Afhankelijk van plaatselijke omstandigheden, zoals beschikbare ruimte, bodemgesteldheid, inrichtingswensen of soort-gerichte behoeften zijn er specifieke keuzes te maken. Dat heeft bij de ideevorming voor de 3 gekozen locaties slechts in beperkte mate meegespeeld omdat maatwerk meer kennis vereist. Misschien kan benodigde verfijning in een later stadium tot stand komen door samenwerking met vakdeskundigen.

Een begin van resultaat?

Dit document vormt een beginpunt om met betrokken instanties en beheerders van oevers de mogelijkheden te onderzoeken waar en op welke manier er meer natuurvriendelijke oevers in onze woonomgeving zijn te realiseren. Omdat er nog steeds houten oeverbeschoeiingen worden aangelegd, vaak ook door particulieren, is helaas vaak sprake van oeverherstel achteraf om natuurwaarde weer een kans te geven. Beter is het om bij nieuwe oevers voortaan van deze 'droeve oevers' af te zien, en meteen een natuurvriendelijke oever te willen.

Natuurlijk Delfland (KNNV) hoopt dat dit inzicht onder ieders aandacht komt en zal worden omarmd. Ons actuele en belangrijke jaarthema Oevers is vooral daarvoor gekozen.

Gemaakt door:

Theun Frankema
Van Almondestraat 164
2614 GC Delft
Projectleiding Oevers Natuurlijk Delfland (KNNV)